

ECOURI

UCRAINE

Revistă literar-culturală și educativ-informativă
a Uniunii Ucrainenilor din România

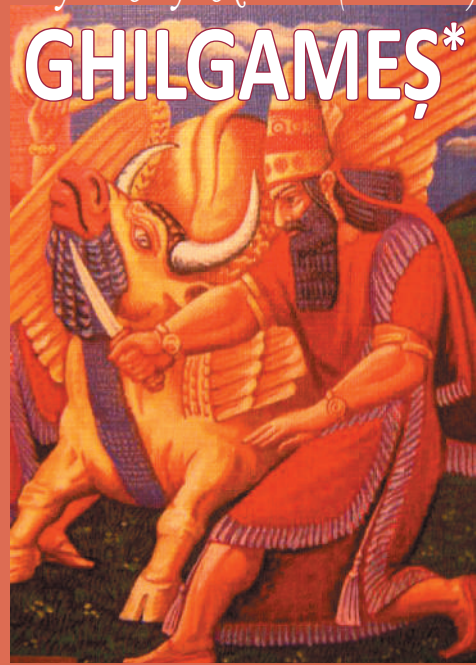
38 | IULIE 2022

Magdalena LASZLO-KUŢIUK

300 DE ANI DE LA NAȘTERE

Hryhorii Savyci Skovoroda (1722-1794)

SAMSON ȘI GHILGAMES*

Hryhorii Skovoroda avea o abordare foarte personală a Bibliei, cu precădere a Vechiului Testament. El nu credea în „istoricitatea” relatărilor biblice, adică a faptului că, în Biblie, este reflectată istoria reală a poporului evreu. Din acest punct de vedere, el se deosebea fundamental de Myhailo Lucikai, care a trăit o jumătate de veac mai târziu (1789-1842), și care era de părere că evreii au înlesnit foarte mult sarcina istoricilor de mai târziu, prin faptul că au notat cu sânge-gură evenimentele istoriei lor. Din perspectiva lui Skovoroda, nu e vorba că evreii și-au inventat istoria, ci își transmiteau religia într-o imagine figurativă, accesibilă, fiecare element al relatărilor biblice având nu doar semnificație faptică, ci, mai degrabă, simbolică. Prin aceasta, el era adeptul școlii alexandrine, al evreului Philon și al creștinului Clement. Probabil, adevărul este undeva la mijloc. Adică, după cum au confirmat cercetările ulterioare ale istoricilor și ale arheologilor, multe dintre cele ce se

povestesc în Biblie își găsesc confirmarea documentară, însă la fel de multe au origini literare, împrumutate din literaturile altor popoare semite și interpretate în asemenea mod, încât să slujească drept argument în folosul religiei monoteiste a vechilor evrei. O asemenea bază o au relatările despre crearea lumii și a primilor oameni, despre alungarea lor din rai. Acestea se găsesc în Cartea Genezei. Este povestea despre începuturile omenirii, care, totuși, cronologic, era ultima dintre Cărțile Vechiului Testament. Acest lucru se referă și la majoritatea relatărilor din Cartea Judecătorilor. Cu toate eforturile lor, istoricii nicidecum nu găsesc corespondenți reali pentru Iftae, Debora și Samson.

Probabil, Skovoroda simțea acest lucru, deși situația de atunci în ceea ce privește studiul istoriei Orientului Apropiat străvechi nu-i oferea posibilitatea confirmării ideilor sale prin fapte. Pentru el, cea mai interesantă și emoționantă era relatarea despre Samson, care, se pare, trăia în vremurile, când evreii erau supuși filistenilor, și care își conducea poporul de treizeci de ani.

Mult timp, această istorisire s-a bucurat de o mare popularitate. În 1877, compozitorul francez Camille Saint-Saëns a scris, pe motivele acestei narațiuni, o operă care avea reprezentări în diferite țări, începând cu Germania.

Iată despre ce este vorba în Biblie: Samson era fiul lui Manoe, a cărui soție de mulți ani era steapă. S-a născut în orașul Țora, fiind descendent din seminția lui Dan. Din pântecul mamei sale, el era nazireu¹, adică nu bea vin sau băuturi alcoolice, părul lui nu a cunoscut briciul, nu mânca nimic necurat și s-a dedicat în totalitate lui Dumnezeu. El era înzestrat cu o neobișnuită forță fizică, pe care a îndreptat-o, în principal, în lupta împotriva filistenilor. Prima lui soție era filisteancă. În drum spre ea, a sfâșiat un leu, în gura căruia a văzut un roi de albine și miere, care i se părea foarte gustoasă. Pe baza acestei întâmplări, el a ticluit o ghicitoare și a promis daruri filistenilor, dacă vor ști răspunsul. Dar ei nu au ghicit ghicitoarea, până când soția lui Samson nu a aflat de la el răspunsul și nu le-a dezvăluit taina. Aflând că soția lui l-a trădat, Samson a părăsit-o. Când a vrut să se întoarcă la ea, era deja prea târziu: tatăl ei a dat-o altuia. Atunci, Samson s-a răzbunat: a prins trei sute de vulpi, a legat de cozile lor făclii și, aprinzându-le, le-a dat drumul printre casele filistenilor. Filistenii l-au legat pe Samson, dar el a rupt frânghiile și ucis o mie de oameni cu o falcă de asin.

(Continuare la pag. 2)

Traducere din limba ucraineană
de **Mihaela HERBIL**

* Articol preluat din revista „Naș holos” („Glasul nostru”), nr. 131-132/2005.

¹ nazireu – (ebr.) închinat lui Dumnezeu (n. trad.).

Oleh Lazarenko (Олег Лазаренко):

„Dacă nu desenez
trei-patru zile,
începe psihoza...”

Arta este un sentiment. Este o exprimare, o expresie. În artă, fiecare întrebare are un răspuns. Fiecare problemă are un refugiu. Fiecare cuget naște un altul... Iată că Dumnezeu a trimis Artistul, fără de care operele Sale nu ar avea farmec, sens, putere. Nu ar avea cine să transmită emoții. Cine să le dăruiască mai departe? Cine să le simtă...? Arta este cea mai frumoasă floare, iar Artistul – lumina care o ține în viață. Doamne, să nu se-ntunece nicidecum, căci Arta fără Artist e doar un gând.

Opera lui Oleh Lazarenko este o primăvară, un câmp înflorit și înmiresmat. Este tabloul Raiului descris în Cărțile Sfinte, în care fiecare culoare își are locul său. Pictorul și artistul modern ucrainean, fondator al procedurii artistico-tehnic în pictură – „pictura de tip mozaic”, s-a născut la 24 noiembrie 1961, în orașul Harkiv.

A studiat, în perioada 1974-1977, la Școala regională de artă pentru copii „Illia Repin” din orașul natal. Educația a însemnat, pentru maestrul Oleh, cea mai bună investiție, astfel încât, la un an distanță, a urmat și Institutul de Artă din Harkiv (azi, Academia de Stat de Artă și Design din Harkiv), pe care l-a absolvit cu succes în anul 1983. Drumul artistului nu s-a încheiat aici, ci abia a început. Din 1989, a devenit membru al Uniunii Designerilor din Harkiv, iar după 7 ani a fost numit Secretarul Consiliului de Administrație al Uniunii Designerilor, în cadrul aceluiași institut. Totodată, O. Lazarenko a urmat Școala Superioară de Arte și Design din Halle (Germania), pregătindu-se pentru o carieră de designer la filiala Harkiv a Institutului de Cercetare Estetică din cadrul Uniunii Designerilor (1985-1995). În decursul celor 10 ani în care și-a exercitat meseria în acest domeniu de activitate, artistul a pictat portrete ale unor personalități marcante ale Ucrainei, precum Taras Șevcenko, Stepan Sapeliak, Kazimir Malevyci, Les Kurbas, Maximilian

Oleh Lazarenko. *Iarmarocul de la Sorocinți, 2009*

Voloșyn, Hryhorii Skovoroda, Bohdan Hmelnytskyi, Serhii Vasylykivskyi etc.

În anul 1998, tehnica inovatoare a lui Oleh Lazarenko a intrat în Cartea Recordurilor, ca fiind o tehnică artistică aparte. În anul 2001, artistul a fost Laureat al premiului „V. D. Iermilov”, în domeniul designului.

Genul principal al lucrărilor lui Oleh este pictura de șevalet în stil realist, deși majoritatea peisajelor, a portretelor de sfinți, de apostoli, de prinți, de pictori de icoane, de călugări sunt realizate prin metoda picturii de tip mozaic.

(Continuare la pag. 2)

Mara RUS

Oleh Lazarenko (Олег Лазаренко): „Dacă nu desenez trei-patru zile, începe psihoza...”

(Continuare de la pag. 1)

Datorită acestei tehnici, artistul nu doar că își creează propriile opere, ci călătorește în timp, reinterpretează operele marilor clasici. Printre cele mai populare lucrări ale sale, care i-au adus faimă mondială, se numără: seria de picturi «Квіти» („Flori”), «Сучасники» („Contemporanii”), «Цивілізація любові» („Civilizația iubirii”), «Діалоги в мистецтві» („Dialoguri în artă”), «Апостольське запричастя» („Euharistia Apostolică”), «Щоденник Індії» („Jurnal de India”), «Україна – минуле, сучасне, майбутнє» („Ucraina – trecut, prezent, viitor”); tripticul «Святі гори» („Munții sacri”), „Maximilian Voloșyn”, „Serhii Vasykivskyi”, «Великий сюрреаліст» („Marele suprarealist”), „Bohdan Hmelnytskyi”, „Kazimir Malevyci”, „Les Kurbas”, «Сорочинський ярмарок» („Iarmarocul de la Sorocinți”), „Святий Апостол Андрей”, „Taras Ševcenko”, „Stepan Sapeliak”, „Hryhorii Skovoroda”, «Надія» („Speranța”), „Filaret”.

Volumul de muncă pentru realizarea acestor capodopere este unul complex. Se spune că, înainte de a plăsmui seria de picturi „Jurnal de India”, Oleh a călătorit în cele mai frumoase colțuri ale Indiei, a vizitat muzee și galerii de artă ale țării. Se simte un entuziasm aparte, când își amintește de Complexul Bibi Ka Maqbara, Mormântul Împăratului Humayun din New Delhi, Grotele Ajanta și una dintre cele 7 minuni ale lumii – Taj Mahal. Acesta a rămas impresionat de sculptura în marmură și în piatră colorată, fiind de părere că există diferențe în ceea ce privește munca sculptorilor moderni și lucrările care au supraviețuit timpului.

Operele pictorului se găsesc în colecții publice și private din Franța, Germania, Statele Unite ale Americii, Marea

Britanie, Emiratele Arabe, Venezuela, Canada și în multe alte țări ale lumii.

Referințe webografice:

- <https://sverediuk.com.ua/mozayichniy-zhivopis-olega-lazarenka/> "https://sverediuk.com.ua/mozayichniy-zhivopis-olega-lazarenka/"zHYPERLINK "https://sverediuk.com.ua/mozayichniy-zhivopis-olega-lazarenka/"eHYPERLINK "https://sverediuk.com.ua/mozayichniy-zhivopis-olega-lazarenka/"ga-lazarenka/
- https://uk.wikipedia.org/wiki/Лазаренко_Олег_Анатолійович "https://uk.wikipedia.org/wiki/Лазаренко_Олег_Анатолійович"кHYPERLINK "https://uk.wikipedia.org/wiki/Лазаренко_Олег_Анатолійович"оHYPERLINK "https://uk.wikipedia.org/wiki/Лазаренко_Олег_Анатолійович"
- <https://alternatyva-pisochyn.com.ua/640-oleg-lazarenko-hudozhnik-i-vinahidnik.html>

Oleh Lazarenko. Sfântul Apostol Andrei, 2010

Oleh Lazarenko. Taras Ševcenko, 2010

Oleh Lazarenko. Nadiya, 2012

SAMSON ȘI GHILGAMEȘ

(Continuare de la pag. 1)

Apoi, ca să scape din mâinile filistenilor, a distrus cu mâinile goale poarta orașului. Filisteană Dalila a aflat de la el secretul, și anume că puterea lui stă în părul lui, și în timp ce el dormea, i-a tăiat părul. Filistenii i-au scos ochii și l-au legat cu lanțuri de aramă. Însă puterea s-a întors la el, când i-a crescut din nou părul: el s-a sprijinit cu mâinile de stâlpii casei, unde a fost adus pentru a fi batjocorit, și i-a dărâmat. Casa s-a prăbușit, acoperișul a căzut, au murit dușmanii care se aflau în casă, dar împreună cu ei muri și Samson.

Sunt prea multe elemente fantastice aici, pentru ca toate acestea să fie adevărate. În zilele noastre, nimeni nu mai caută personajul istoric care se ascunde în spatele acestei narațiuni, considerând-o mai degrabă o poveste populară evreiască, cu atât mai mult cu cât numele personajului este, evident, unul fictiv, creat pe baza cuvântului evreiesc „șemeș” cu sensul de „soare” sau „șamen” – „curajos” sau poate proveni din verbul „șamon” – „a distruge”. Cu toate acestea, nimeni încă nu a găsit acea poveste. Nouă ni se pare că impulsul spre crearea acestei povestiri era literatura babiloniană, și anume celebra epopee despre Ghilgameș, găsită în ruinele capitalei asiriene Ninive și tradusă în anul 1900 de către Petro Iansen. Eroul acestui poem este Ghilgameș, un rege înzestrat cu o putere extraordinară, iar protectorul lui este zeul soarelui, Shamash (sau Utu). Samson al evreilor este croit după modelul lui Ghilgameș, dar, întrucât evreii nu puteau scrie despre zeul soarelui, spuneau că puterea lui este dată de Dumnezeu însuși. Nici părul lui Ghilgameș nu a cunoscut briciul. Împreună cu prietenul său Enkidu omora lei, l-a distrus pe monstrul Humbaba care trăia în pădurea de cedri, precum și pe taurul care a coborât din cer. Toți aceștia sunt corespondenții mitici ai luptei lui Samson împotriva dușmanilor reali ai evreilor, filistenii.

Analizând Psamul 18, unde se spune că Dumnezeu și-a făcut locaș în soare, Skovoroda a ajuns la concluzia că, în Vechiul Testament, Soarele este corespondentul simbolic al lui Dumnezeu, astfel că, în mod clar, era fermecat de relatarea biblică, în care personajul principal are numele de Soare. Iar despre faptul că Samson, în ebraică, înseamnă „soare” (de fapt, „micul soare”, *n. trad.*), el știa, și nu o dată a scris despre acest lucru. Iată ce citim în tratatul „Icoana lui Alcibiade”: „Organizând un banchet de șapte zile, dezvăluind ghicitoarea în a șaptea zi, incendiind hambarele și grânele filistenilor, urcând pe munte poarta orașului, ucigându-l pe leu, dormind și trezindu-se din somnul său. Deja soarele apunea, nu mai era nimic de tuns și de tăiat cu fierul. Fierul nu se va ridica. A mai rămas o singură rază de soare. Soarele... Aici este rezolvarea ghicitorii. Samson înseamnă soare. El deschide ochii. Soarele binecuvântat doarme în a șaptea zi, se trezește în a treia zi, arde toată umbra, distruge zidurile triburilor străine, deschide mormintele, deschide ochii, rupe pâinile: satură întreg poporul său ales cu gustul *veșniciei*. Ochii tuturor se desfată în tine, și tu le dai hrană în vremuri de nădejde.”.

Gândirea de tipul „Hamlet”, de care aparținea și Skovoroda, este planetară, globală și deductivă. Acest lucru se vede foarte clar din citatul dat. Ajungând la concluzia că numele Samson înseamnă „soare”, Skovoroda îl identifică cu Dumnezeu în trei ipostaze. Găsim aici și întâmplările reale ale lui Samson, și episoade din Evangheliile legate de Hristos, el a hrănit poporul cu pâine, rupea pâinea, reda vederea orbilor, l-a înviat pe Lazăr, s-a ridicat din mormânt în a treia zi. Totodată, există și episoade din Vechiul Testament, și anume dărâmarea zidurilor Erihonului. Pentru Skovoroda, dovadă că toate acestea se identifică este mistică cifrelor – cifra șapte este cifra lui Dumnezeu, care a creat lumea în șapte zile, este cifra lui Hristos care s-a ridicat din mormânt în a treia zi. Iată, banchetul pe care l-a organizat Samson cu ocazia nunții sale și care durează șapte zile ne trimite cu gândul la toate orizonturile Sfintei Scripturi, începând cu Adam și terminând cu ultimul dintre apostoli, chiar până la Iov, întrucât și Iov are șapte fii și trei fiice. Mai departe, el vorbește și despre cifra 400, ceea ce nu este foarte sigur, deoarece cifra 4 este luată din numerologia pitagoreică, iar 7 ori 7 nu este 400, ci 49, sau, dacă vreți, 500, dar, în niciun caz, 400. Dar pentru gândirea mistică, analogică a lui Skovoroda asemenea mărunțisuri nu mai au importanță.

Skovoroda trage concluzii vizionare și în ceea ce privește mierea găsită de către Samson în hoitul leului. În același tratat „Icoana lui Alcibiade”, găsim următoarele: „Fața împotriva căreia se ridică Iona, gura deschisă a leului care fumează smirnă, arca și chivotul. Soția lui Samson și cea a lui Adam, rasa lui Iosif, palatul soarelui al *veșniciei* este acela. Îmbracă-te în lumină ca într-o rasă. Acela îți va reteza capul. Acest urlet al diavolului Samson l-a distrus, găsește în trupul lui dulceața *veșniciei*.”. Așadar, leul din povestea despre Samson nu este altceva decât diavolul.

Iată, plânsul lui Ghilgameș după prietenul său Enkidu, de pe tăblița a 8-a: „Când tu te vei duce, voi lăsa părul de pe corpul meu neras. Îmbrăcat în piele de leu el rățăcea. Umplând cu miere un pocal de vin, umplând cu lapte o cupă de lazurit, el le-a împodobit și le-a pus la soare”.

Toate acestea reprezintă arsenalul simbolic al popoarelor Orientului Mijlociu, din care se inspirau și redactorii Bibliei, creând povestea despre Samson. La acestea, Skovoroda a adăugat elemente ale mitologiei creștine, rezultând un text impregnat de multe simboluri de diferite grade. Ar părea că sunt lucruri diferite, dar, în esență, se bazează pe aceeași tradiție. Și Skovoroda a dovedit o mare perspicacitate, construindu-și tratatele pe aceste fundamente. Chiar și azi, deseori se uită aceste lucruri. De pildă, teologul canadian K. Kostiv, explicând, în lucrarea sa „Dicționarul personajelor Biblice” (Toronto, 1982), cine este Samson îl compară pe acesta cu greul Hercule. Tocmai în asta constă problema, că Samson trebuie comparat nu cu Hercule, ci cu eroul solar asiro-babilonian Ghilgameș. În timpurile lui Skovoroda, nimeni nu știa de existența acestei epopei, astfel că nici Skovoroda nu putea urmări această asemănare. Însă referitor la Samson, în esență, el a indicat că această relatare nu este despre întâmplări reale, ci despre eroul solar.

(Continuare din nr. 37)

George Gordon BYRON

MAZEPA

Horace Vernet. Mazeppa și lupii, 1826

11
Galopa calul cu mine,
Pe aripi de vânt zburam,
Lăsând departe în spate orice lăcaș omenesc;
Tăiam, ca meteorii cerul,
Când cu repeziciune de săgeată
Noaptea despică în două văzduhul.
Nici târg, nici sat în calea noastră,
Ci numai șes mare și pustiu,
Ocolit la orizont de o pădure neagră;
Și afară de turnurile unor cetăți, ridicate
În vremea trecută împotriva tătarilor,
Ce le zăream de departe asupra înălțărilor,
Nu se vedea nici o urmă de om.
Cu un an mai înainte,
Trecuse prin acele locuri o oaste turcească;
Și acolo, unde calul spahiului tipărește
copita sa,
Verdeața fuge de pământul însângerat;
Întunecat, cerul acoperit
Și un vânt greu sulfa cu gemete, la care
Aș fi vrut și pe ale mele să le împreun,
Dar zburând atât de iute departe, departe,
Nici să oftez măcar nu puteam;
Și de pe fruntea-mi stropi reci de sudoare ca ploaia
Curgeau pe zbârlita coamă a calului,
Care, fornăind de mânie și frică,
Urma al său repede zbor;
Uneori, îmi părea că, într-adevăr,
Se oprea din fugă,
Dar nu, ușoara sarcină a trupului meu
Nu era nimica pentru puternica lui mânie,
Ci, dimpotrivă, orice mișcare făceam
Pentru a-mi scăpa umflatele mădulare
De sub legăturile dureroase
Înmulțea grozăvia și spaima sa mai tare;
Am încercat să strig, dar, cu toate că era slab,
Părea că-l lovea cineva cu biciul;
Și sărea, ca și când îi răsună-n ureche
Bubuit de trâmbiță;
Legăturile-mi erau pline de sângele
Curs de pe trupul meu,
Și gâtul îmi ardea de-o sete
Mai aprinsă decât para de foc.

12
Ajunseserăm la pădurea sălbatică – era așa de mare,
Că din nicio parte n-am putut să-i văd marginile;
Ici-colo, copaci vechi și puternici,
Pe care nu i-ar fi îndoit nici vânturile
cele mai strașnice,
Care suflă în singurătățile Siberiei
Și trec, dezvelind codrii de frunziș.
Dar aceștia erau puțini și între ei
Locul era plin de copaci mai tineri și mai verzi,
În toată măreția podoabei lor cea din toți anii,
Nu sosise încă vremea serilor de toamnă,
Care lovesc de moarte frunzele pădurilor
Și le împrăștie, însăilându-le cu roșu,
Puțin semănând sângelui încheat al trupurilor
Rămase pe câmpurile de luptă,
Când o lungă noapte de iarnă îngheață
Toate acele capete fără mormânt
Și le învârtosează atâta, încât plisc de corb
Zadarnic bate să rupă coaja de gheață,
Care acoperă obrazul lor:

La mare depărtare unul de altul,
Ici și colo, era câte un castan
Sau vreun stejar stufos, ori brad înalt,
Dar prea departe – și bine că era,
Căci altfel era vai și-amar de mine.
Crengile ne făceau loc, fără a-mi rupe
Trupul – găsisem destulă putere de a suferi
Rănile pe care mi le-nchisese frigul.
Cum eram legat, aveam încredințarea că n-o să cad.
Alunecam printre crengi ca vântul,
Lăsând în spate copacii și lupii;
Noaptea i-am auzit venind din urmă,
În haita lor, sosind din greu pe drum,
Dar cu lung pas ce-ar putea să țină departe
Mânia câinilor și focul vânătorului;
Pe unde zburam, ei după noi,
Nu ne-au lăsat nici măcar în zori;
Erau în spate, nu mai departe de un stânen,
Se făcuse ziuă, urmându-ne în lung șirag,
Așijderea precum noaptea auzisem vuietul
Pașilor lor peste frunzele uscate.
Oh, cât aș fi vrut cu o sabie și o sulită
Să pot muri în mijlocul acestei haite
Și privind – dacă așa trebuia să fie –
După ce aș fi ucis mulți dintre ei.
Întâi, când calu-mi începuse fuga,
Doream s-o văd sfârșită în curând;
Dar acum mă îndoiam de puterea și repeziciunea lui.
Zadarnică îndoială!
Firea lui cea grabnică și sălbatică
Îi dăduse vârtutea unei căprioare din munți,
Omățul strălucitor spulberat de un vânt tare
Abia s-ar putea împotrivi
Repeziciunii cu care el străbătuse pădurea,
Neostenit, neîmblânzit și mai decât sălbatic;
Înfocat ca un copil stricat,
Căruia nu-i dai ceea ce cere, sau mai înfocat încă –
Precum o femeie împotrivită, ce vrea să fie cum vrea ea.

(Va urma)

Traducere în limba română
de **Costache NEGRI**

Versificare și diortosire
de **Ignatie GRECU**

Virgiliu RIȚCO

PLOAIA

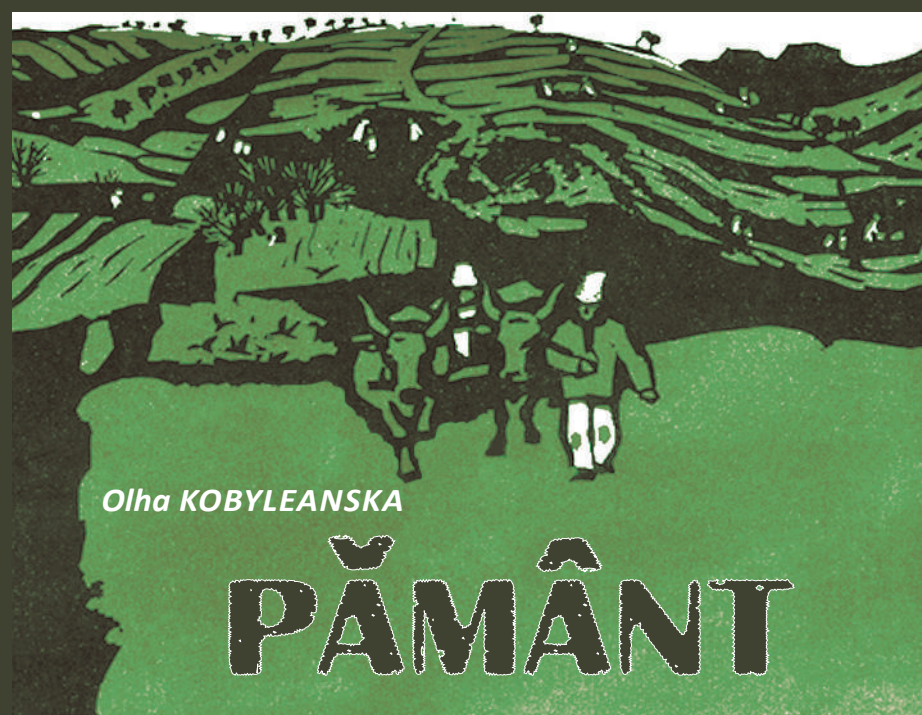
Și căzu odată o ploaie...
Picăturile ei zglopii imprimau multă veselie întregii
firi. Umbla pretutindeni, făcându-le pe plac oamenilor,
animalelor și plantelor. Pentru că, probabil, avea picioare
lungi, îi plăcea foarte mult să danseze prin ramurile încărcate
de povara frunzelor și a roadelor sau să tropăie pe aco-
perişurile caselor.
Vara aceasta s-a oprit ploaia în sat, în fața curții noas-
tre, cu același dans frenetic. Intră și pe poarta vecinului, om
în vârstă. În tinerețe, și-a încântat consătenii cu sunetele
eliberate de mâinile sale, dintr-o armonică fermecată. Cu
vârsta, îmbătrânind, a făcut-o uitată în cămară, pe o poliță.
Acum, „scoasă la pensie”, la fel ca stăpânul său, stătea înțe-
penită, acoperită doar de un strat gros de praf.
Dansând, ploaia își aruncă privirea prin ferăstruica pu-
țin luminată a cămării. O văzu. Observând starea jalnică a
armonicii, i se făcu tare milă. Intenționa s-o trezească din
cumplita tăcere, s-o înveselească măcar puțin.
– Hei, armonico! strigă ploaia. Oare mai știi să umbli pe
proprile-ți picioare? Atunci, ieși pe uliță, unde vei găsi un
cer albastru, iar pe întinderea lui jucându-se norișorii.

Și mai tare lovea ploaia în fereastră, mai
vesel, îndreptându-și pașii de dans, parcă invi-
tând armonica să i se asocieze.
Privind ploaia, își aminti de vremurile bu-
ne, când pe muzica ce o răspândea dansau
oamenii la petreceri. Câte cântece ieșeau
din trupul ei. Fu îndemnul ce o determină să
dorească să-i cânte ploii. Gingașe sunete au
pornit dintr-însa, în întâmpinarea jucăușelor, caldelor pică-
turi de ploaie. Erau cântece duioase, ce te ademeneau să
le ascuți.
Bătrânul nostru vecin, privind de pe prispă ploaia, deo-
dată își aminti de instrumentul ce i-a fost tovarăș întreaga
tinerețe, armonica sa, cel mai fidel prieten. De mult o ui-
tase. Se ridică și, cu pași șovăitori, se îndreptă spre locul
unde-și părăsise prietena. O dădu jos de pe poliță, o șterse
de praf. Observă, dintr-odată, vechea strălucire emanată
de luciul său. Cu o mișcare tandră o ridică, o puse pe umerii
lui aduși de trecerea anilor. De bucurie, armonica răsuflă
cu întregul ei piept, începând să scoată vechile melodii. Era
fericită că încă mai poate sluji muzicii, căreia i-a fost atât
de fidelă.
S-a adevărit și de această dată înțelepciunea desprinsă
din experiența omului „Bucuria înveselește, iar fericirea înti-
nerește”. A fost valabilă pentru ambii prieteni. Regăsirea
tovarășului a însemnat o înseninare a vieții vecinului, o
îmblânzire a trăsăturilor, o liniște sufletească asociată cu o
bucurie deosebită de viață. A învins spiritul.

Știind că nu mai este necesară, mulțumită de lucrul bun
ce a reușit să-l facă, ploaia veselă s-a ridicat odată cu norii
care au adus-o și, purtată de un vântuleț benefic, plecă mai
departe...

Ilustrație de Mihai Timošenco

(Continuare din nr. 37)

Când se va crăpa de ziuă, Ivonika și Myhailo aveau să se ducă la câmp, la arat. Robotind așa, de colo-colo, nici nu-l văzură pe Sava intrând în casă; flăcăul se opri în colțul de lângă cuptor și o urmărea în tăcere, pe jumătate batjocoritor, pe jumătate mirat. Era înalt, mai înalt decât frate-său, dar subțirel ca maică-sa. Semăna și la chip cu ea, și-ar fi fost chiar frumos, dacă n-ar fi avut o uitătură veșnic rătăcită, cu ceva rece și neliniștit în ea. De pe fața lui gingașă, aproape de copil, ochii te priveau într-un fel neplăcut, te îndepărtau de el. Nu semănau nici cu ochii lui taică-său, nici cu ai maică-sii. În vreme ce ochii lui Ivonika erau oglinda inimii lui bune și cinstite, privirea Mariikăi – de obicei blândă și întristată, nespun de caldă și de frumoasă atunci când zâmbea, ochii lui, cenușii și mari, nu aveau nimic potrivit cu chipu-i tânăr și copilăros. Căutau¹ mai totdeauna în pământ, se legănau de la un lucru la altul, iar când se uitau la ceva, rămăneau pironiți pentru o clipă, începeau să sclipească cu un luciul rece ca oțelul și, lucind așa, lunecau în lături. Aveau ceva înspăimântător, mai ales atunci când deveneau scrutători. Firește, schimbarea și jocul de sclipiri din ochii lui nu erau conștiente, dar asta nu-i îndulcea câtuși de puțin... Uitătura-i rece, care se făcea din ce în ce mai tăioasă, ca o lamă de cuțit, te îndepărta de el, și era nevoie de zâmbetul buzelor lui tinere, gingașe, ca să te simți atras spre Sava.

– Mamă! Rupse flăcăul tăcerea cu glasul puternic. Nu-i gata masa?

Femeia tresări, speriată, și întoarse capul spre el.

– Ah, fir-ai să fii!... – făcu ea, încruntând din sprâncene, ca săgetată de o durere aprigă și neașteptată. – Cum m-ai speriat! – Și, parcă întârâtată din pricina asta, continuă: – Vrei să mănânci? Dar de ce te-ai întors atât de repede acasă? Vitele le-ai adăpat? Trebuia să stai la bordei, până se întorcea tata și până venea Myhailo acolo să doarmă!

– Zău? Așa, flămând? – mormăi el.

– Parcă eu fac mai iute de mâncare, atunci când stau ei la bordei? Pentru toți e la fel.

– Dar că mie mi-e foame, pe dumneata nu te doare?

– Și până acum unde-ai fost? Ce, ai stat toată vremea la bordei? – zise ea cu răutate.

– Îți pare rău cumva că nu te-ai dus matale acolo, unde am fost eu? – vorbi el batjocoritor, stând în fața maică-sii, înalt ca un stejar și sfâșiindu-i inima cu strălucirea rece a ochilor lui.

– O să te bată Dumnezeu, Sava! Eu văd negru înaintea ochilor de atâta supărare, și tu vii să-mi mănânci inima!

– Ce, eu îți mănânc inima? Eu sunt de vină că plângi? Parcă matale după mine plângi? Să nu plângi după mine, că eu n-am nevoie de lacrimile matale. Nici când o fi să mor, să nu plângi după mine!

– Sava! – strigă ea înspăimântată.

– Dar mai taci din gură! – i-o reteză flăcăul, ursuz, și tăcu și el. Privea în pământ, de parcă ar fi căutat o alice, care s-a ascuns pe undeva, și își aplecă spre lutul de pe jos fața tânără, de obicei palidă, acum întunecată de mânia ce-i năpădisese brusc inima.

– Să tac, zici! – zâmbi maică-sa cu amărăciune. Când aud ce spun oamenii despre tine, și-așa trebuie să tac, dragul mamei! – urmă ea cu o șoptă nespun de îndurerată. Că nu pot să mă plâng înaintea lor, mi-e rușine. Îmi crapă obrazul de rușine, de multe ori îmi vine să intru în pământ, la gândul că feciorul meu se ține cu una din alea, o neobrăzată, fata unuia care a stat la pușcărie, pe care tot satul îl știe de hoț și care și pe taică-tău a vrut să-l bage la pușcărie, iar azi îl ponegrește pe unde poate. Fata îi seamănă leit, ba e și mai rea, și tu te ții cu ea, alergi după ea! Ha, ha, ha! Să-ți fie rușine, Sava! – râse maică-sa disprețuitor și cu mare of la inimă, apoi își șterse lacrimile.

Băiatul stătea neclintit ca și mai înainte, cu capul plecat și cu privirea neliniștită, urmărindu-i fiecare mișcare, fiecare pas. Își iubea mama, o iubea parcă mai mult decât pe taică-său și pe frate-său, dar erau clipe când o ura din tot sufletul, ca și² acum, auzind-o cum cârtește împotriva Rahirei și cum o împrășcă cu dispreț, de parcă ar împrășca-o cu venin.

– De asta ai plâns? – întrebă el încet, cu batjocură în glas.

Ea se uită la el și spuse:

– Nu, tu nu meriți să plâng după tine! Plâng, fiindcă în toamnă o să-l ia pe Myhailo la cătănie.

El ridică din sprâncene și vorbi foarte rece și liniștit:

– Așa? Păi, atunci plângi sănătoasă mai departe! Eu credeam c-ai răsturnat mămliga și când colo matale bocești ca după mort. De, am să mă duc iarăși...

– Du-te, du-te de unde-ai venit!

– Mă duc, – se aprinse el, – asta ca să știi! Ca să știi! – și o lucire de gheață îi scăpă din ochi.

– Du-te! – strigă ea mânioasă și ridică mâna amenințătoare. – De-ar fi să pleci tu la cătănie, chiar azi de-ar fi să pleci, i-aș mulțumi lui Dumnezeu! Dacă tu râzi de lacrimile maică-tii³, să plângă câinii după tine, și dacă de vorba maică-tii și a lui taică-tău ție nici nu-ți pasă, atunci să te sfătuiască dușmanii. Hai, piei din ochii mei!

Flăcăul se răsuci pe călcăie și ieși agale afară. Stătu o clipă în loc, răsuflând greu din pricina tulburării. Nu o porni îndată într-acolo de unde venise, cum își pusese în gând. Întră întâi încetșor în grajd, unde era o vacă legată la iesle și începu să cotrobăiască după ceva. Căuta ouă. După ce le dibui în cuiar, se apropie de coteț, înșfăcă prima găină din margine, care îi stătea la îndemână, și se strecură fără zgomot în ogradă. Și abia atunci plecă acolo „de unde venise”...

II

Mariika rămase iarăși singură. Nu mai plângea. Cearta cu Sava îi secase lacrimile. Era buimăcită, o cuprinse un simțământ de nespun amărăciune care îi strâmbă buzele de⁴ durere.

De ce era Sava atât de rău? De ce era atât de rău, doar în copilărie se arăta la fel de bun și de harnic ca Myhailo?

N-a muncit ea pentru amândoi, de când au văzut lumina zilei, n-a trăit numai pentru ei? Cu ce l-a nedreptățit? Nu i-a hrănit, nu i-a îmbrăcat pe amândoi la fel? Întocmai ca pe vremea când erau mici, îi spăla și azi pe cap, le spăla cămășile, dorea din toată inima să-i vadă gospodari vrednici, ca să se bucure de cinstea oamenilor din sat, să-i respecte toată lumea. Și totuși... în timp ce Myhailo de mic copil le citea dorința din ochi, făcea treabă prin gospodărie ca un om mare, era bun și blând ca mătasea, Sava se dovedea lenes și îndărătnic, colțuros ca o piatră, avea întotdeauna în gură o mulțime de cuvinte răutăcioase, care îi scoteau pe părinți din toate răbdările. Nu era chip să zăbovească prea mult la o treabă, îi ardea pământul sub picioare: se simțea în⁵ largul lui numai când casa și treaba rămăneau undeva în urmă, când putea să-și arunce arma de vânătoare în spinare și să colinde prin pădure și pe câmp. La asta se pricepea de minune. Împușca vrăbiile din mazăre, iarna împușca iepurii care se strecurau până în livadă pe lângă casă și rodeau puieții tineri. Iată singura treabă în care puneia suflet!

El ar trebui să plece la cătănie în locul lui Myhailo. El! Ar fi o adevărată fericire! Acolo, nici vorbă, ar face om din el! Dragostea lui pentru Rahira – pedepsește-o, Doamne! – s-ar trece și l-ar părăsi și răutatea ce-l stăpânește. Așa toate s-ar rânduie pe placul Celui de Sus. De când se ținea cu ea, deveni pe zi ce trece mai rău, mai lenes și mai colțos, le face doar greutăți și necazuri la toți. Numai să se sfârșească aici. Dar dacă o vrea să se însoare cu ea, atunci? Femeia oftă greu, din adâncul pieptului, aprinse lampa lângă cuptor și tocmai voia să se uite afară, după Sava, să vadă dacă a plecat într-adevăr – masa era aproape gata și era mai bine să nu plece nicăieri – când ușa se deschise și Ivonika se arătă în prag. Întră în casă tăcut, cu pas greu, de parcă n-ar fi văzut pe nimeni, începu să se dezbrace și să arunce hainele pe pat.

Mariika îl privi înspăimântată câteva clipe, așteptând, fiindcă nu avea curajul să întrebe ce s-a întâmplat. Îi spunea inima că s-a întâmplat ceva rău.

¹ Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuc – *Cătau*

² Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuc – *ca acum*

³ Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuc – *maică-ti*

⁴ Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuc – *a*

⁵ Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuc – *la*

Într-un târziu, bărbatul grăi:

– Ne-am pierdut băiatul, Marie! – cuvintele îi ieșeau atât de încet și cu atâta greutate din gură, de parcă gâtjeul și gura i-ar fi fost potopite de lacrimi.

– Doamne, Doamne, Dumnezeu! – gemu ea, și își împreună deznădăjduită palmele. – Ce spui matala, Ivonika?

– L-am pierdut, Marie, l-am pierdut!

– Am pierdut totul! – murmură ea abia auzit. – De ce ne-o fi pedepsind Dumnezeu atât de aprig, Ivone, spune și matala, de ce? – și după o clipă lungă, grea, în timpul căreia tăcuseră amândoi, întrebă:

– Și acum unde-i?

– S-a dus de-a dreptul la bordei, să îngrijească de vite și să pregătească plugul. Vrea să ieșim mâine la arat înaintea de răsăritul soarelui. Pământul așteaptă...

Mariika izbucni deodată în plâns. Plângea sughițând, de tremura din creștet până-n tălpi. Gândul că feciorul ei era atât de bun și de grijuliu și că tocmai pe el îl luau de acasă, îi zgândărea rana din suflet și ea se lăsă pradă durerii și deznădejdiei. Așa era Myhailo! S-a dus drept la bordei să vadă de vite și de toate celelalte: să pregătească pentru a doua zi cele de trebuință la arat, dornic să îngrijească pământul și acum, în zilele din urmă... Și tocmai el trebuia să-i părăsească, să-i părăsească pentru trei ani de zile! Myhailo! – strigă ea cu glas tare, și se prăbuși pe laviță. Apoi se izbi de câteva ori cu capul de perete și începu să blesteme amarnic. – De ce trebuia să se ducă el de acasă? De ce? Cei care îi luau feciorul să nu se bucure nici ei de copiii lor. Să nu-și găsească liniște nici în mormânt cei care au născocit cătănia, ca feciorii să-și părăsească părinții în anii cei mai frumoși, iar pe născocitorii războiului să-i bată Dumnezeu din cer, să-i pedepsească fără pic de milă! Să se sature de pământ și să se înece mușcând din el, să se îmbete cu sânge, dacă le ajunge ceea ce au pe lumea asta. Da, așa, așa...

Bărbatul tăcea, privind ursuz înaintea lui. I se sfâșia inima de durere, dar el nu avea grai să-și spună durerea, așa ca ea. Doar ea era femeie... Se lovea numai din

când în când cu mâna peste genunchi. Și deodată în mijlocul blestemelor, femeia se dezmetici.

– Dar banii, Ivone! – întrebă ea cu grabă, așezându-se pe laviță și holbându-și ochii în care mai străluceau încă lacrimile. Ce s-a făcut cu banii, dacă tot ni-l iau pe Myhailo?

El dădu din mână, de parcă s-ar fi lepădat de bani și nu scoase o vorbă.

– Ce s-a făcut cu banii, Ivone? De ce i-a mai luat, dacă tot nu ni-l lasă pe Myhailo? – stăruia ea.

– De, Marie, vorbi el împăciuitor, omul ăla parcă a intrat în pământ! Nici măcar nu l-am văzut. Dumnezeu știe ce s-a întâmplat cu el! Poate că m-a înșelat! Dacă m-a înșelat, să-l pedepsească Dumnezeu, că greu am mai trudit eu pentru banii ăia. Eu am vrut să fac totul cu binișorul, nu le-am cerut pe degeaba feciorul, am vrut să le plătesc ca să mi-l lase, să nu-l smulgă de lângă casă și de lângă pământ, și dacă a ieșit altfel, se vede că așa a vrut Dumnezeu. Nu te necăji, Marie! Ne-ajută el Dumnezeu și-o să agonisim iarăși ce-am pierdut. Atâta pagubă s-avem. Eh, banii! Măinile să-mi fie zdrene că o să cumpăr o pereche de juncani, o să-i cresc și peste doi ani scot tot ce mi-a luat ceasul cel rău.

Ea râse amar.

– Și cu ce-o să cumperi juncanii? Cu bani agonisiți? Și cine o să-i agonisească? Noi? Eu nu mai pot munci ca altădată și mata n-o să te poți rupe-n două, după ce o să ne plece băiatul; o să trebuiască să iei oameni cu ziua, fiindcă Sava... Și se opri, lăsându-și vorba la jumătate.

– Sava! – izbucni ea nestăpănit, aducându-și aminte de el. Sava, unde ești? Împinse ușa de perete și făcu vreo câțiva pași dincolo de prag, strigându-l în întuneric: Sava, vino în casă! S-a întors tata! L-au luat pe Myhailo! Vino în casă!

(Va urma)

Adaptare de **Natalia BURDUJA**
Ilustrații de **Serhii ADAMOVCYI**

Se întâmpla la începutul veacurilor. Lumea nou creată strălucea de o frumusețe de basm, în jur era armonie, o viață plină, senină. Înfloreau visul lui Dumnezeu, splendid și blând. Viața oamenilor plutea în valuri liniștite, contopindu-se cu acel vis într-o mare strălucitoare și calmă. Pe pământ domnea o pace deplină și oamenii trăiau liniștiți. Asta a durat vreme îndelungată.

Duhul cel rău dormea în ținutul subpământean. Dormi multe veacuri, iar somnul său era unul rău. Duhul cel rău se trezi și strigă: „Visele rele mă chinuiesc! Mi se rupe sufletul, nu-mi găsesc liniștea! Iar acolo, pe pământ, domnește o pace adâncă, visul dușmanului meu înflorește și plutește – și nimic nu-i stă în cale. Oare trebuie să-mi port singur durerea arzătoare, oare trebuie să-mi ascund tristețea întunecată? Nu, voi umple de tristețe inima celor mai dragi copii ai dușmanului meu, voi împrăști asupra lor întristarea ca un vâl negru și se va întuneca visul dușmanului meu.”

Duhul cel rău ieși ca un fum negru din străfundul pământului și se ridică precum un nor de foc deasupra lui. El străbătu în zbor văile, unde spicele aurii se legănau în vânt, iar copacii înalți își plecau spre pământ ramurile încărcate. Acolo coborî duhul cel rău – și spicele se pârjoliră, roadele copacilor se înnegriră, ierburile îngălbeniră, florile se uscară și în jur totul deveni pustiu. Oamenii se ascundeau de suflarea de foc prin gropi și peșteri și gemeau: e foamete!...e foamete!... Duhul cel rău se întoarse sub pământ și se puse pe așteptat.

Trecură o sută de ani. Pustiul deveni din nou o țară bogată, spicele de aur se legănau iar în vânt, copacii înalți își plecau iarăși ramurile bogate la pământ. O nouă generație de oameni povestea despre foametea de demult, dar aceste povești începeau să fie uitate. Visul lui Dumnezeu înflorea ca mai înainte și pe pământ era pace.

Dar duhul cel rău nu dormea. El își spuse: ia să mă uit eu la lucrarea mea! Leși din străfunduri ca o ceață cenușie și pluti deasupra pământului, învăluindu-l asemenea unui nor rece. Pluti deasupra munților unde pășteau turme mari, unde erau așezări omenești și coborî printre ei ca o negură deasă, aducând o boală cumplită. Animalele piereau, oamenii mureau, un strigăt groaznic se rostogolea prin munți: moartea, moartea!... Turmele dispăreau, așezările se pustiau...Duhul cel rău se întoarse sub pământ și se puse pe așteptat.

Trecură o sută de ani – pe mormintele oamenilor care muriseră de acea boală cumplită creștea iarba deasă, iar urmașii lor umblau liniștiți prin munți, cântau vesel din fluier,

aveau turme nenumărate. În așezările omenești se vedeau albind corturi, era viață peste tot. Nimeni nu-și mai amintea de boala cea rea. Visul lui Dumnezeu înflorea ca mai înainte și pe pământ era pace.

Duhul cel rău ședea în ținutul subpământean și se gândea. Și a creat cu gândul său o făptură minunată. Ea era strălucitoare ca steaua din zori de zi și își schimba înfățișarea în fiecare clipă precum focul. Duhul cel rău o însufleți și îi dădu un nume: **fericire**. O puse pe aripile sale puternice și zbură cu ea în înaltul cerului deasupra pământului. Era o noapte întunecată, oamenii dormeau, doar tinerii păstori stăteau în jurul focului – păstori nu dormeau noaptea –, ei cântau. Cel mai tânăr dintre ei cânta din fluier, se uita la stele, și ochii lui erau liniștiți ca ele.

O stea mare și strălucitoare se rostogoli din cer. Păstorul lăsa fluierul și se prinse de inimă. El văzu steaua, iar aceasta îi răni inima. Păstorul strigă cu voce tare: „Uitați-vă, uitați-vă!” – și toți se uitau încotro arăta mâna lui –, acolo căzu steaua. Ea căzu pe un munte înalt, iar acolo străluci o lumină care ardea și bucura inima. Păstorul le-a spus fraților săi: „Să mergem într-acolo!” – și toți se duseră către lumină. Toți vedeau în ea ceea ce le era cel mai drag pe lume și fiecare vedea altceva. Se simțeau de parcă în suflet le ardea un foc. Ei mergeau tot mai departe, iar lumina se îndepărta și ea. Ei continuau să meargă, își răneau picioarele în ierburile cu ghimpi, își rupeau îmbrăcămintea agățându-se de măcăciuni ascuțiți, lăsau în urma lor dăre de sânge; mergeau și cădeau unul câte unul, deoarece puterile îi părăsiră. Iar făptura cea minunată și strălucitoare se îndepărta tot mai

mult, schimbându-și înfățișarea și dispăru în ceață. Se făcu zi, iar ea nu se întoarse și nimeni n-o găsi.

Era din nou seară și păstori cântau. Ei cântau: „O, fericire, o, fericire pierdută și strălucitoare!”. Și acele cântece au otrăvit inima tuturor oamenilor. Toți își doreau fericirea, dar nimeni nu o cunoștea, toți voiau să o afle, să o aibă pentru o clipă și să moară apoi, deoarece ea le devenise mai de preț decât viața.

Și fiecare o vedea, măcar în vis, măcar pentru o clipă. Pe unul îl privea cu ochii celui drag, altuia îi apărea sub strălucirea aurului, iar altuia sub chipul slavei luminoase. Pe toți îi fermecase pe vecie, iar farmecele ei erau otrăvă. Ea se sălășluia în inimă ca o stea căzătoare și inima începea să ardă. Cine o vedea o dată nu o mai uita până la moarte. Focul iadului s-a aprins în sufletele tuturor oamenilor. Toți căutau fericirea, toți voiau să o aibă în mâinile lor. Pentru ea dădeau tot ce aveau mai de preț, se pierdeau pe ei înșiși și unii pe alții, lacrimile și sângele se revărsau râuri-râuri în numele său. Iar fericirea zbura prin lume ca o stea, ca un fulger, ca o lumină rătăcitoare și nu poposea nicăieri pentru multă vreme, și nimeni nu o avea în întregime în mâini.

Și pe întreg pământul răsună un strigăt puternic: „Fericirea! Fericirea!...”

De atunci, nu a mai fost pace pe pământ, iar visul strălucitor al lui Dumnezeu s-a întunecat.

Și duhul cel rău s-a bucurat de lucrarea sa.

Traducere din limba ucraineană
de lector dr. **Cristina SILAGHI (BUMBAR)**

Tezaur literar (Literaturna skarbnyca)

POVEȘTI UCRAINE

(Continuare din nr. 37)

Vai ce s-a supărat acela, pentru că a fost dezlegată ghicitoarea lui și i-a trimis împăratului această depeșă:

„Slujitorii mei o să vină la tine cu nouă cai, care seamănă între ei ca două picături de apă, de parcă ar fi gemeni. Însă fiecare dintre ei are cu un an mai mult decât celălalt. Tu trebuie să ghicești câți ani are fiecare cal, să scrii vârsta pe o tăbliță și s-o atârni de gâtul calului. Dacă n-o să ghicești, o să vin cu război asupra ta!”

Au adus în fața împăratului cei nouă cai – toți albi ca zăpada, toți de aceeași mărime. Cozile, picioarele, coamele, capetele erau la fel la toți caii.

Cum să afli câți ani are fiecare cal?

S-au întrunit sfetnicii din nou. Toată ziua până seara, s-au gândit, s-au sfătuit, dar n-au reușit să ghicească vârsta cailor.

Împăratul era iarăși îngrijorat, pe oameni iarăși i-a cuprins teama.

Prințesa s-a întâlnit noaptea cu Ivanko și, cu lacrimi în ochi, i-a povestit despre noua amenințare.

– Dar nu-i nimic! – a spus Ivanko. – Să pună în nouă vase ovăz din nouă ani diferiți: de acum un an, de acum doi ani, de acum trei ani și așa mai departe, apoi să le pună în fața cailor. Fiecare cal se va duce la ovăzul care-i de vârsta lui: calul de un an la ovăzul de un an, calul de doi ani la ovăzul de doi ani și tot așa până la nouă.

Dis-de-dimineață, prințesa s-a dus fuga la împărat; era veselă și râdea.

– De ce ești veselă, fata mea, când toți suntem supărați?

– Tată, am avut iarăși un vis ciudat, – și i-a povestit ceea ce-i spusese Ivanko.

Împăratul dădu neîncrezător din cap:

– Deși primul tău vis s-a dovedit a fi adevărat, acum nu prea cred că acest vis al tău se va împlini.

– Dar putem încerca, tată.

Sfetnicii s-au adunat din nou, iar împăratul a poruncit să fie găsit ovăz de acum un an, de acum doi ani, de acum trei ani, până la nouă ani. S-au găsit acele oveze, a fost pus fiecare ovăz în alt vas, vasele le-au pus în curte și au adus caii.

După ce au alergat puțin prin curte, caii s-au dus liniștiți fiecare la alt vas.

Grăjdarii erau pregătiți cu tăblițele pe care scria vârsta calului și le-au atârnat de gâtul fiecărui animal, potrivit anilor pe care-i avea.

Încă în acea zi, împăratul a trimis caii înapoi la canibal.

Vai ce s-a mai supărat sălbaticul! A urlat ca un câine turbat, a luat un arc mare, a urcat în turn și a tras o săgeată. Șuierând, săgeata a zburat și s-a înfipt în turnul de la palatul împărătesc, de s-au cutremurat zidurile. Toți au ieșit afară speriați. Văd săgeata înfiptă în zid și pe ea un răvaș. Abia au scos săgeata și i-au dus-o împăratului. Iar împăratul a citit răvașul:

„Prima și a doua ghicitoare le-ai dezlegat, iar acum o să mai ai o încercare: mâine e ziua mea de naștere, iar eu voi lua masa de prânz pe verandă; cu această săgeată trebuie să spargi paharul cu vin din mâna mea. Dacă nu, o să te calc cu război!”

De această dată, împăratul era și mai îngrijorat. Unde să găsească el un voinic care să poată face acest lucru: să tragă cu arcul o săgeată la o disonanță de șaptezeci și șapte de mile¹ și să nimerească paharul?! Aceasta o putea face doar ciclopul canibal, care era puternic cât o sută de oameni.

Iar seara, prințesa i-a dus lui Ivanko mâncare și i-a povestit despre noul necaz.

– Hm... – dădu el din cap. – Acum chiar e de rău, căci fără mine nu se va putea face nimic. Du-te la tatăl tău și spune-i că ai visat că acest lucru l-ar putea face tânărul care fusese zidit în turn și poate el mai trăiește...

Fata a dat fuga la împărat.

– Ei, fata mea, tu ne-ai scos de două ori din necaz. De data asta, nu cred că poți face ceva.

– Nu plânge, tată! Eu am visat că ceea ce cere canibalul ar putea face tânărul zidit în turn.

– Înseamnă că e totul pierdut, – a spus împăratul. – Pentru că în cei doi ani din Ivanko n-a mai rămas nimic.

– Dar putem încerca, tată. Poate că și cel de-al treilea vis al meu se va împlini.

– Bine, fie cum zici! – a zis împăratul și a dat poruncă zidarilor să desfacă turnul, dar cu mare grijă, ca nimic să nu-l rănească pe Ivanko, dacă mai e în viață.

Încet, cu băgare de seamă, cărămidă cu cărămidă, au dărâmat turnul și ce văd? Tânărul e viu și nevătămat, puternic, de parcă n-ar fi fost închis atâta vreme.

Împăratul nu mai putea de bucurie. L-a îmbrățișat pe Ivanko, l-a sărutat și l-a rugat să nu se supere că e pus să-l salveze de o mare primejdie.

– Nu e timp de văicăreli și plânsete, – a spus Ivanko, – trebuie să ne apucăm de treabă.

S-au grăbit să pregătească ceea ce era necesar. I-au cusut lui Ivanko uniformă de războinic, au făcut rost de un arc puternic, un ochian și o damigeană de zece litri cu vin. Când se apropia amiaza, Ivanko s-a urcat pe acoperișul palatului, a pus alături arcul greu și săgeata, bea vin și se uita prin ochian înspre canibal.

Deodată, îl vede pe împăratul canibalilor și pe oaspeții lui că ies în verandă, se așază la masă și li se toarnă în pahare. Atunci Ivanko a luat arcul, a potrivit săgeata și aștepta. Iar în clipa când canibalul a ridicat paharul plin ca să ciocnească cu oaspeții și apoi a vrut să bea, Ivanko a slobozit săgeata. Săgeata a nimerit paharul!

Canibalul nu se aștepta ca împăratul să aibă un voinic atât de grozav și s-a speriat. Dar foarte supărat, a dictat să se scrie o nouă depeșă: „Știu că nu tu ai făcut acele lucruri deștepțe, nu tu mi-ai spart cu săgeata paharul din mână. Tu ai un viteaz. Vreau să-l văd cu ochii mei. Să vină la mine încă săptămâna asta. Dacă nu vine, o să pornesc asupra țării tale război nimicitor!”

La palat era mare petrecere: se mânca, se bea, se dansa și se cânta. Împăratul se bucura că va avea un urmaș demn, pe mâna căruia va putea lăsa împărăția, căruia îi va da fiica de soție, adică unui viteaz mândru și frumos! Dar după ce a citit depeșa canibalului, i-a pierit bucuria și veselia. L-au apucat grijile, era îngrijorată și împărăteasa și îl plângea pe Ivanko, de parcă era fiul ei.

Dar cea mai mare durere era în sufletul prințesei, ea aproape că leșinase.

S-a întristat tot poporul. Oare ce-i așteaptă? Crâncenul dușman va veni să le distrugă țara?

Numai Ivanko nu-și făcea griji – mânca, bea și se veselea, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Iar a doua zi, împăratul i-a trimis canibalului răspuns: peste o săptămână va veni la tine un flăcău.

După ce împăratul i-a dat solului scrisoarea, Ivanko s-a dus în mijlocul oastei să aleagă tineri care să semene cu el. A găsit unsprezece luptători, care semănau leit cu el, de parcă toți ar fi fost frați gemeni.

Apoi, pe toți i-au îmbrăcat la fel. Și Ivanko s-a îmbrăcat ca și ei și s-a amestecat între tineri, încât nici împăratul n-a putut ghici care-i Ivanko.

După aceea, Ivanko i-a învățat pe luptători ce să facă și ce să vorbească după ce vor ajunge la canibal.

Voinicii au încălecat pe cai și au plecat.

Au călărit trei zile, iar în a patra, au văzut de departe un palat.

Canibalul, în fruntea unei întregi divizii, le-a ieșit înainte și s-a mirat foarte tare, când a văzut că în loc de un viteaz, după cum se aștepta, au venit doisprezece și toți semănau între ei, de parcă ar fi gemeni.

Deodată, canibalul a dat oridin ca armata lui să-i încercuiască pe cei sosiți, iar el, împreună cu ajutoarele lui, a ieșit în față și a strigat:

– Care dintre voi e viteazul cel înțelept?

– Eu! – au răspuns cei doisprezece într-un glas.

S-a mirat împăratul canibalilor și a strigat din nou:

– Care e viteazul cel înțelept să iasă în față, ca să-i strângă mâna!

Iar tinerii au făcut toți un pas în față.

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană
de **Corneliu IROD**

Ivan NECIUI-LEVYŢKYI

CONCEPȚIA DESPRE LUME A POPORULUI UCRAINEAN. SCHIȚĂ DE MITOLOGIE UCRAINEANĂ

(Continuare din nr. 37)

În colinde, zeul Tunet este descris și sub chipul vânătorului, care merge la vânătoare însoțit de ogari și șoimi. Tânărul Ivan s-a sculat înainte să cânte cocoșii, a zbârnâit arcul și și-a trezit frații. El le-a poruncit să înșeueze caii, să cheme ogarii și să meargă la plimbare, la vânătoare. Luând cu sine ogarii și trei șoimi, el a ieșit în câmp, a dat drumul calului pe câmp, ogarilor în pădure, iar șoimilor pe lac. Calul s-a întors și a adus cu el o întreagă turmă, ogarii au adus un jder, iar șoimii au adus pește. În colinde, se descrie adesea cum Ivan gonește un bour-cerb fabulos cu nouă coarne. Un astfel de animal miraculos ne amintește de animalul-rege pe care Tunetul-războinic, făcându-l prizonier, îl leagă de șa, îl târăște prin mărcinișuri, îl duce pe sub jar și prin jar; regele-animal și-a fript picioarele, din el a curs sânge, care a șters urmele. Acest animal fabulos cu coarne este, în mod evident, mai vechi decât regele care apare în colinde și în cântecele de Anul Nou: el este prototipul său; este imaginea norilor amenințători pe care îi străpunge Tunetul, îi trage peste norii-mărcinișuri și peste fulgerul-jariște; iar sângele regelui reprezintă ploaia din norul întunecat care stinge focul din cer. Adesea, la vânătoare, Ivan se pregătește să tragă într-un șoim aflat într-un copac minunat; și animalul bour, și șoimul îi vorbesc, rugându-l să nu-i omoare. Animalul îi dă coarnele sale, iar șoimul promite să îl ajute. Ivan le spune fraților săi că, în pădure, el a găsit un jder într-un copac și o fată într-o tufă de porumbar. Fraților le promite să le dea jderul din copac, iar el vrea s-o păstreze pe fata din tufă. Apoi se transformă, din nou, din vânător în războinic, distruge orașul cu porți de aur și pe regele Vorota și și-o ia pe fată.

În imaginea lui Ivan-vânătorul, din tabloul de vânătoare, vedem mitul despre tunet și fulger cu ploaie și nori. Imaginea pentru mit a fost împrumutată de oameni din viața cnejilor, din partidele de vânătoare ale vechilor cneji ucraineni cu ogari și șoimi. Șoimii care pescuiesc ne transpun în Extremul Orient. Și acum, în China, pe râuri și pe mare, se pescuiește cu ajutorul unor păsări antrenate, care sunt așezate, în șiruri, pe niște stîngii deasupra apei. Ideea de a înfățișa tunetul și fulgerul sub forma vânătorilor a apărut, cu siguranță, în acele vremuri îndepărtate când încă oamenii erau vânători, necunoscând agricultura.

În mitologia ariană, norii care plutesc sunt descriși ca niște turme, cirezi, animale, păsări și chiar pești. În imaginea miraculosului bour-cerb cu nouă coarne nu e greu de recunoscut norul de ploaie sau de zăpadă care este străpuns de tunet și de fulger. Mitul despre norul de ploaie și tunet sub chipul vânătorilor apare rar în vechea mitologie a popoarelor ariene și s-a dezvoltat pe deplin doar în mitologia germană. Aici se povestește o saga despre prada de sălbăticiuni a lui Vodan. În timpul unei nopți liniștite, se aude, deodată, un zgomot groaznic, un vuiet, un șuierat; luna se întunecă, vârtejul șuieră, copacul se frânge și cade la pământ, iar prin aer, în furtună, zboară sălbaticul vânător Vodan pe un cal alb ca laptele; calul scoate flăcări pe nări; Vodan poartă o pălărie largă, iar veșmintele îi flutură în vânt. Saga povestește că vânătorul cel sălbatic merge, uneori, la vânătoare într-un car de foc tras de cai ce scot flăcări pe nări, precum merge Sfântul Ilie al nostru prin nori într-un un car. Cel ce îl mână pocnește din bici, iar din bici sar scânteii precum fulgerul.

În urma lui Vodan cel bărbos zboară ciori, la fel cum, după Ivan vânătorul zboară șoimi, întrucât cioara este pasărea zeului Odin, la fel cum, la noi, șoimul joacă un rol mitic în timpul zeilor luminii. După car aleargă, latră și urlă câini negri. Vodan vânează cai, cerbi și porci, iar, uneori, aleargă după o fată cu pieptul mare, la fel cum Ivan vânătorul vânează cai, bourul-cerb, jderi, prinde pești, iar, în final, găsește o tânără într-o tufă de porumbar, distruge orașul și o ia prizonieră pe fată. Ivan vânătorul care găsește fata într-o tufă este zeul Tunet, care împrăștie norii, limpezește cerul și o scoate la lumină pe zeița Soare.

În colinde se mai descriu tipuri mitologice deosebite, unul masculin și unul feminin: rolul lor este să interpreteze la instrumente, să cânte frumos și să danseze. Ivan, domnișor mândru și fiu de rege, se află întins pe un pat alb sau stă pe un scăunel de aur în mijlocul unui cort alb de mătase pe o pajiște întinsă; stând așa, prințul cântă la țiteră și cântă frumos. La el vin trei tinere din Viena, îmbrăcate în aur și în argint și îl întreabă cine l-a învățat să cânte la țiteră și să cânte atât de frumos. Prințul spune

ZEII LUMINII

ZEUL TUNET-VÂNĂTOR

că l-a învățat să cânte o doică bătrână, sculându-se de trei ori pe noapte, îmbăindu-l în vin și în miere, dându-i să bea miere dulce, distrându-l cu un merșor roșu și lovindu-l ușor cu o vârguță sfichiuitoare. Prințul Ivanko se pricepe nu doar să cânte, dar îi place să și danseze. Pe pajiști arde un foc, iar în jurul focului se dansează o horă mare; în acest dans apare prințul Ivanko, are un șoim pe cap, cu mâna dreaptă ține un cal, iar în stânga ține o guslă. În colinde, se mai pomenește de o fată, care seamănă cu prințul Ivan. Acea fată dansează în odaia cea frumoasă în fața domnului din Peremyșl; ea poartă o rochie arămie, cizme cu șiret, un brâu căzăcesc cu lanțuri galbene și chei de aur. Inelul ei de aur fără foc, iar cununa din pene de păun flutură fără vânt.

Aceste mituri despre cântăreți, muzică și dansatori le înțelegem din mitologia vechilor hinduși. În urma zeului indian al tunetului, Indra, atunci când acesta se ducea la război, mergeau Ghandarva, cântăreții cerești și Apsarasele, baiaderile cerești. După Indra mergeau la război și luptătorii Maruta, îmbrăcați în zale strălucitoare. Cu armele în mâini, ei zboară prin furtuni pe cer, în care trase de antilope. Îmbătându-se cu băuturi cu miere, ei îl ajutau pe Indra în război, se aruncau în luptă, desfereau munții cerești, mulgeau vacile cerești și ridicau în slăvi victoria lui Indra, cântând un răsunător cântec de laudă, de la care se cutremura cerul și pământul, se împrăștiau norii și se surpau munții. Toți acești cântăreți și dansatori mitici sunt vânturile și furtunile, și norii care apar odată cu tunetul; cântecele și dansurile lor reprezintă o metaforă pentru șuieratul vântului și freamătul norilor pe cer, care parcă dansează un dans în jurul lui Indra Tunetul.

În Ivan, fiul cneazului din colinde, nu e greu să recunoaștem un zeu al luminii, poate pe dedublatul Tunet. Mama sa l-a învățat să cânte nu ziua, ci noaptea, deoarece noaptea șuieratul vântului se aude mai bine în casa liniștită, murmurul și foșnetul vântului amintind, uneori, cu claritate de niște voci care cântă. Mama l-a îmbăiat pe Ivan în miere, l-a hrănit cu vin și miere, iar acele băuturi sunt, în mitologie, metafore ale ploii, la fel cum, odată cu tunetul și vântul, se revărsă pe pământ ploaia. Vârguța sfichiuitoare și merșorul roșu servesc drept semne ale fulgerului rapid de pe cer. Este foarte original tabloul rugului aprins de porumbar pe pajiști, în jurul căruia se întinde o horă largă, horă în care s-a prins Ivanko, fiul cneazului, cu un șoim pe cap, ținând într-o mână calul, iar în cealaltă gusla. Acest tablou mitologic amintește foarte mult de focurile de lângă apă, de la sărbătoarea lui Ivan Kupalo, când se aprindeau crengile de porumbar ca simbol al focului ceresc și, mai ales, al fulgerului.

Hora largă, în care s-au prins mulți oameni, ne proiectează într-un trecut îndepărtat, în care poate că Ucrainenii dansau în jurul aceluia foc, precum Grecii dansau în jurul idolilor, iar evreii în jurul vițelului de aur. Să umbli, în timpul dansului, cu un șoim pe cap, ținându-te cu o mână de cal, iar în cealaltă având gusla reprezintă, în lumea obișnuită, un lucru nevăzut și neobișnuit și, mai mult decât atât, în acel tablou se poate vedea imaginea focului ceresc în timpul tunetului, în jurul căruia s-a dezlănțuit dansul norilor care cuprind întreg cerul, iar între aceștia se mișcă o zeităte mitică, poate chiar Hromovyk. Șoimul de pe capul său semnifică faptul că această zeităte este luminoasă, după cum șoimul însuși este simbolul zeului Hromovyk. Încă în vechea Indie, zeii erau înfățișați cu o pasăre în mână și pe cap, la fel cum, la noi, Dumnezeu și Hristos sunt înfățișați cu un porumbel deasupra capului, unificând forma timpurie și cea târzie a divinității, în timp ce zeii egipteni erau descriși, pur și simplu, cu capete de animale și păsări, desigur, la trecerea de la miturile zoomorfe la cele antropomorfe. Și, în biserică, deasupra Născătoarei de Dumnezeu din colinde înflorește un trandafir, iar din acel trandafir își ia zborul o pasăre; într-o colindă ea este descrisă cu un șoim în mână.

Gusla din mâinile prințului Ivanko este fie simbolul șuieratului vântului, fie al zgomotului tunetului pe cer. Prințul Ivan poate fi considerat una și aceeași persoană cu zeul Hromovyk, cu zeul Posvystah, pe care, într-o dumă, îl roagă soția să dea vreme bună, să nu tulbure mările, sau cu vechiul zeu Stryboh, ori cu Orfeu, cântărețul din vechea mitologie greacă. Fetele sosite de la Viena, care dansează în fața domnului Peremyșylskyi, purtând cununi ce foșnesc, deși nu este vânt, sunt, desigur, ființe identice cu baiaderile cerești indiene ale zeului Indra. Trebuie spus faptul că, în mitologia diferitelor popoare, toate duhurile, toți zeii vântului, ai furtunii și ai norilor, nimfele, sirenele, nixele, elfii, zânele pădurii și ale apelor, rusalcele noastre și vrăjitoarele iubesc cântecele și dansul. Imaginea prințului Ivan din colinde, cântărețul și dansatorul, o găsim acum în diavolul apei, despre care în popor se spune că iese noaptea din apă și cântă cântece, iar oamenii ascultă și le învață de la el. În unele sate din Ucraina, sunt numite acele cântece pe care le-a cântat diavolul noaptea și fetele nu le cântă, fiind un păcat să faci acest lucru. Vântul care ridică vârtejuri și ploaia sunt numite, în popor, dansuri la nunta dracului, iar vârtejul este numit nunta dracului. Când plouă în timp ce e soare, în popor se spune că dracul își mărită fata sau că dracul se însoară cu o vrăjitoare. Dansurile, cântecele și jocurile prințului Ivan susțin și mai mult ideea că el reprezintă o imagine mitică.

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană
de lector dr. **Cristina SILAGHI (BUMBAR)**

PORTRET ✱ PORTRET ✱ PORTRET ✱ PORTRET ✱ PORTRET ✱ PORTRET ✱ PORTRET

MOȘ BENZAR

Cel mai bătrân om, din cea mai tânără localitate din țară

În timp ce unele sate din România rămân fără oameni, altele cresc mai ceva ca ciupercile după ploaie. O astfel de comună se află în județul Timiș, iar, la ora actuală, este considerată una dintre cele mai tinere localități din țara noastră, unde etnicii ucraineni sunt majoritari. La Știuca, au fost construite numeroase gospodării, o Biserică Ortodoxă Ucraineană, un Cămin Cultural primitiv și, nu în ultimul rând, o unitate școlară gimnazială, considerată pepiniera secției de limbă ucraineană de la Liceul Teoretic „Iulia Hasdeu” din Lugoj. Totodată, aici, Filiala Timiș a Uniunii Ucrainenilor din România are o organizație foarte bine încheagată, unde, anual, sunt organizate manifestări cultural-artistice. De asemenea, această localitate este reprezentată cu cinste de ansamblurile „Zoloti Druzi” și „Veseli Ditociky”. Tinerii duc mai departe tradiția, obiceiurile și limba noastră maternă, chiar dacă aleg să studieze la universitățile din Timișoara, Arad, Cluj, Oradea sau București, iar cei care au optat să plece peste hotare și să lucreze în domeniul construcțiilor se vor reîntoarce acasă să-și facă un rost în viață și să continue ceea ce au învățat prin străinătate, să ridice case, nu doar pentru ei, ci și pentru timișeni.

Pentru a afla câte ceva despre istoria locului, am stat de vorbă cu directorul Școlii Gimnaziale din localitatea Știuca, domnul prof. Nicolae Benzar:

Noi provenim din județul Maramureș. Se cunoaște faptul că ucrainenii au fost foarte buni muncitori forestieri, la început, ei lucrând în județul Caraș-Severin, în pădure. Cum zonele împădurite sunt foarte aproape de noi, sâmbăta și duminica, oamenii se mai duceau de colo-colo și așa au ajuns la Știuca, cu gândul să își caute un loc mai bun de trai, cu pământ roditor. Și pentru că la Știuca se găseau deja case de vânzare, deoarece unii etnici germani au plecat în Germania sau în orașele mari, așa se face că prin anii 1969-1970, în jur de 20-30 de familii și-au cumpărat case și teren aici.

Pornind de la această relatare și având în vedere media de vârstă foarte scăzută a locuitorilor din Știuca, am fost curioasă să stau de vorbă cu cel mai bătrân om din sat, Mihai Benzar.

Mihaela Bumbuc (reporter): Slăvit fie Isus Hristos!

Mihai Benzar (M.B.): În veci amin!

Reporter: Sunteți printre primii ucraineni care s-au stabilit în Știuca?

M.B.: Nu, al doilea, primul a fost Beuca, după care am venit eu.

Reporter: De ce ați venit în Banat?

M.B.: Am venit la Știuca să lucrez pământul, să am din ce trăi. Am avut pământ și în Maramureș, dar nu era roditor. Acolo, a crescut pădure, nu mai este teren de cultivat. Eu m-am născut în Poienile de sub Munte, dar am aparținut de localitatea Repedeș.

Reporter: Să înțeleg că v-ați stabilit aici pentru pământ?

M.B.: Da, am căutat să fie pământul bun și roditor, însă ca să ai roade, trebuie să-l lucrezi.

Reporter: Nu regretați Maramureșul?

M.B.: Am regretat, dar acum nu mai pot să umblu pe dealuri, nu mă mai țin picioarele și nu mai am putere. Ce-i drept, este foarte frumos să te plimbi vara pe munte, când

este cald, să mergi în excursie în lunile mai, iunie sau iulie. Dacă aș putea să mai merg pe unde am umblat cândva, în locurile cunoscute de mine, aș face-o cu drag, dar am o vârstă și nu mai pot. În tinerețe, mergeam la cules de ciuperci. Și aici sunt, dar nu așa de multe ca prin acele locuri.

Reporter: Ce părere aveți despre războiul din Ucraina?

M.B.: Nu este bine, acest război nu este bun, vrea să distrugă omenirea. Noi, ucrainenii, suntem frați cu rușii, iar frații se bat între ei. Nu este bine deloc!

Reporter: Ați văzut mămicile cum au venit la voi în comună, cu copiii?

M.B.: Am văzut, eu sufăr cu inima și îmi este tare greu, plâng!

Cu ochii înlăcrimați, moș Benzar își scoate batista din joc, oftează și privește spre un tabloul agățat pe perete. În imagine, este satul său natal. Se scuza și mă întreabă, dacă poate să-și aducă din cealaltă odaie albumul de familie.

M.B.: Când locuiam în Poienile de Sub Munte, era o piață mare cu produse de dincolo de graniță, care erau mai ieftine ca la noi. Ucraina avea cereale, se găseau de toate, iar mie îmi aduceau hrișcă de acolo... Și acum mai am. Consider că este un medicament, pentru cine cunoaște, dar acum nu va mai fi nimic. Au distrus totul, nu va mai fi nici grâu sau alte cereale. Oamenii au rămas fără case, orașele sunt distruse și mor tineri nevinovați. Rușii bombardează tot! Când am fost copil, am prins și eu războiul, aveam vreo patru ani, îmi aduc aminte cum au bombardat podul și cum s-au spart geamurile casei. Atunci, mama, în loc de sticlă, a pus piele de oaie. Toată iarna ne-a ținut de cald, căci era o iarnă grea, cu foarte multă zăpadă.

Reporter: Unde v-ați ascuns din calea războiului?

M.B.: Două luni am stat ascunși în pădure. Mama mi-a spus că ne-am adăpostit în frunziș, după care am revenit acasă. Noi, fiind copii, nu înțelegeam prea multe, dar ne era frică. După care, prin anul 1942, eram deja mai mare, tata era plecat la război, iar mama a rămas singură, fără ajutor, nu erau pensii sau alte venituri. Acum avem ajutoare, cei care sunt bolnavi beneficiază de sprijin, pe când atunci doar veteranii de război primeau ajutor, și doar cei care se întorceau răniți, fără o mână sau un picior, în timp ce alții nu aveau nimic.

Reporter: Tatăl dumneavoastră s-a întors de pe front?

M.B.: Da, când s-a terminat războiul a venit acasă, însă nu a trăit mult, doar trei ani. Când au venit bărbatii de pe front era sărăcie, nu se găsea mâncare, apoi, prin anul 1946, a fost secetă. Doar în Banat s-a copt grâul, în schimb, porumb nu era nici aici. Iar prin anul 1947, a venit foametea, încât am fost nevoiți să mâncăm „coceana”. Știți ce sunt „coceana”?

Reporter: Nu!

M.B.: Este cioclodul de la știuletele de porumb, care se măcina și se adăuga în făina făcută din coajă de fag. Pe atunci, nu aveam făină de mălai, deoarece frontul nu a lăsat nimic în urma lui. După război, oamenii umblau și cu caii, și pe jos, din Maramureș spre Satu Mare sau Salva, după făină, cărând uneori în spate și saci de 25 de kg. Tot atunci au început să umble și comercianții cu petrol, să vândă prin sat. Cine avea bani să cumpere era bine, cine nu, topea grăsime de la vacă, nu de la porc, și o folosea în loc de ceară.

Redactor: Cum anume era folosită?

M.B.: Untura obținută se pune în într-o conservă, se adăuga un fitil, peste care se pune un capac găurit și astfel aveam lumină noaptea.

Reporter: Am înțeles. Erau asemănătoare cu unele lumânări din zilele noastre.

M.B.: Acestea nu afumă, acelea făceau fum și înnegreau pereții casei. Tare greu a fost, iar acum suferă neamurile noastre din Ucraina din pricina războiului. Trebuie să ne rugăm la Dumnezeu, să fie pace și să oprească războiul.

În timp ce firul poveștii se depăna, bătrânelul deschide albumul prăfuit și începe să-l răsfoiască, parcă fiecare fotografie îi stârnea o amintire. Ajungând la familie, îmi arată, pe rând, fotografiile cu părinții, soția și copiii.

Reporter: Câți copii aveți?

M.B.: Am șapte copii.

Reporter: Vă sunt alături?

M.B.: Eu sunt bucuros când nora mea vine și mătură prin casă, spală, și fata la fel, iar băiatul, în fiecare dimineață, mă sună și îmi dă binețe. Restul sunt plecați. Consider că acesta este ajutorul cel mai de preț, o bucurie pentru sufletul meu. Soția a murit și am rămas văduv.

Îmi iau rămas bun de la cel mai bătrân om, din cea mai tânără localitate din țară, cu gândul că mă voi reîntoarce la Știuca, pentru alte povești sau evenimente organizate de comunitatea ucraineană, care nu și-a uitat credința, tradiția, obiceiurile și limba maternă.

Mihaela BUMBUC